

نگاهی تازه به رمان همسایه‌ها (احمد محمود)

حجت‌الله جعفری^۱، بهاء‌الدین اسکندی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه قم

۲- دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه قم

چکیده

زندگی ادبی احمد محمود همچون هر نویسنده‌ی توانمندی تحولاتی را تجربه کرده است. در آغاز متأثر است از کسانی چون صادق هدایت و چوبک، با داستان‌هایی که از رگه‌های ناتواریستی و حتی افکاری شبه‌اگزیستانسیالیستی به دور نیست. سپس به گونه‌ای رئالیسم اجتماعی روی می‌آورد و می‌کوشد واقعیات جامعه‌ای را که با گوشت و پوست خود تجربه کرده است، از منظری کم و بیش جامعه‌شناختی به تصویر کشد و سرانجام در دوره‌ی سوم، خلاقیت جدیدی را به نمایش می‌گذارد و دنیایی را به تصویر می‌کشد که عکس‌برداری صرف واقعیت نیست و نسبت به حوزه‌ی واقعیت از استقلال نسبی برخوردار است. رمان همسایه‌ها محصول دوره‌ی دوم حیات ادبی محمود است، رمانی که در طی زندگی لایه‌های پایین جامعه در سال‌های پر تلاطم ۱۳۲۸ تا ۱۳۳۱ در نمایی رئالیستی به نمایش در می‌آید. این مقاله کوششی است در بازکاوی دوباره این داستان با نگاهی به جنبه‌های مختلف آن از دیدگاه مکتب رئالیسم.

واژگان کلیدی: رئالیسم، احمد محمود، همسایه‌ها، ادبیات داستانی